

Departementspromemorian Ds 2011:10 Preskription av rätt till försäkringsersättning m.m.

(dnr Ju2011/2567/L2)

Sammanfattning

Kronofogdemyndigheten (KFM) instämmer i utredarens förslag kring utformningen av reglerna om preskription av försäkringsersättning samt information om försäkringsfall som består i den försäkrades död. KFM föreslår dessutom att reglerna kring utmätning av livförsäkring för försäkringstagarens skulder i 15 kap 3 § försäkringsavtalslagen (2005:104) (FAL) kompletteras med bestämmelser som anger hur det utmätta beloppet ska förvandlas i pengar och inbetalas till KFM samt klarlägger i vad mån dispens av Skatteverket krävs för utbetalning.

KFM lämnar följande synpunkter.

Avsnitt 6 Andra ändringar i försäkringsavtalslagen

I detta avsnitt har utredaren, i enlighet med uppdraget, tagit upp diverse försäkringsrättsliga och lagtekniska frågor utöver preskriptionsfrågorna. KFM finner att den föreslagna ändringen av 15 kap 2 § FAL är tydlig och bra. Såvitt känt har dock bestämmelsens nuvarande utformning inte på grund av misstolkning lett till att utmätning har underlåtit i praktiken.

En bestämmelse som däremot lett till mycket stora praktiska problem är 15 kap 3 § FAL, dvs. utmätning av livförsäkring för försäkringstagarens skulder innan något försäkringsfall har inträffat. FAL saknar reglering av hur det utmätta beloppet ska omvandlas i pengar och inbetalas till KFM för att ge utmättningsborgenärerna betalt. Det råder oklarhet i om det är att se som återköp till viss del av försäkringen eller inte. Försäkringen fortsätter trots allt att gälla på oförändrade villkor och det är endast värdet av försäkringen som påverkas genom utmätningen. Inte heller finns någon uttrycklig regel som undantar utmätning enligt 15 kap 3 § FAL från dispenskravet i 58 kap 18 § inkomstskattelagen (1999:1229). Detta har lett till att försäkringsbolagen hittills har vägrat att inbetala några belopp till KFM vid utmätning enligt 15 kap 3 § FAL. Såväl Skatteverket som KFM är av uppfattningen att någon dispens inte krävs. KFM har därför i ett flertal fall förelagt sökanden att väcka talan enligt 9 kap 11 § 3 stycket utsökningsbalken (UB). Föreläggandena har ännu inte lett till något lagakraftvunnet avgörande och inga belopp har — såvitt känt — någonsin kommit borgenärerna tillgodo efter utmätning enligt 15 kap 3 § FAL. Lagstiftarens syfte med lagstiftningen är således helt förfelat. Stockholms tingsrätt har emellertid 2011-06-08 meddelat en ännu icke lagakraftvunnen dom, mål nr FT 11078-10, där man bifaller Skatteverkets talan. Vad gäller frågan om när fordringen är förfallen till betalning skriver tingsrätten att "fordringen i utsökningshänseende får anses ha förfallit till betalning när den utmätts enligt reglerna i försäkringsavtalslagen".

Föreningen Sveriges Kronofogdar efterlyste redan 1987 i sitt remissvar över SOU 1986:56 Personförsäkringslag förtydliganden av ovan nämnd problematik och föreslog att det aktuella beloppet får utmätas som en fordran på ett visst belopp hos försäkringsbolaget och realiseras enligt reglerna om indrivning av utmätt fordran i 9 kap UB. Föreningen föreslog att närmare regler om realisation av utmätta försäkringsbelopp bör inarbetas i 9 kap UB med lämplig hänvisning till 7 kap personförsäkringslagen (anm. nuvarande 15 kap FAL).

Förslaget bemöttes i Ds 1993:93, s. 336-337, enligt följande. "Föreningen Sveriges Kronofogdar har efterlyst förtydliganden som anger hur de utmätta beloppen skall tas i anspråk för betalning till utmättningsborgenärerna. Som föreningen ansett bör beloppet utmätas som en fordran hos försäkringsbolaget; att hänvisa till möjligheten att återköpa försäkringen är däremot mindre lämpligt med hänsyn till att sådant återköp utan samtycke av försäkringstagaren ofta innebär en viss värdeförstöring. Regler om dessa frågor hör hemma i utsökningsbalken, och behovet av ändring av vissa bestämmelser i denna får övervägas i annat sammanhang."

Någon reglering av frågan har ännu inte skett.

KFM föreslår att 15 kap 3 § FAL nu kompletteras med ett förtydligande där det anges att beloppet får utmätas som en fordran på ett visst belopp hos försäkringsbolaget och att det får realiseras enligt reglerna om indrivning av utmätt fordran som är förfallen till betalning i 9 kap 11 § UB. Detta synsätt stämmer även med Stockholms tingsrätts dom enligt ovan. Något tillägg i 9 kap UB behöver vid en sådan lösning, enligt KFM:s uppfattning, inte ske eftersom kapitlet är generellt utformat och någon särreglering inte krävs för denna typ av egendom.

Dispensfrågan torde ligga utanför uppdraget, då den regleras i skattelagstiftningen. Vid ett förtydligande i enlighet med vad som föreslås ovan torde den dock bli onödig då det enligt KFM:s uppfattning inte är fråga om ett återköp.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rikskronofogde. Vid den slutliga beredningen har deltagit biträdande rikskronofogden Erica Wass och kronofogden Lena Gustafsson, föredragande.

Eva Liedström Adler

Lena Gustafsson